18
Gevangeniswezen

Aan de orde is het **VAO Gevangeniswezen (AO d.d. 15/09)**.

De **voorzitter**:
Ik heet de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van harte welkom. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Kooiman namens de fractie van de SP onder het vermelden van de spelregels: twee minuten spreektijd, inclusief het indienen van eventuele moties.

☐

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Voorzitter. De reden waarom wij een VAO hebben vandaag is dat we een brief hebben gevraagd over de werkdruk en het ziekteverzuim onder het personeel in detentie-instellingen. Ik moet zeggen dat we een nogal beschamende brief hebben gekregen van de staatssecretaris, want hij ontkent eigenlijk dat er een groot probleem is. Het ziekteverzuim is maar liefst 7%, met uitschieters naar 7,4%. Dat is echt ver boven het gemiddelde bij welke overheidsdienst dan ook. Ik vind dat we het daar niet bij kunnen laten. Daarom heb ik een mooie motie voor de staatssecretaris en mijn collega-Kamerleden gemaakt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de werkdruk onder het gevangenispersoneel en het ziekteverzuim onverminderd hoog zijn;

constaterende dat de Inspectie Veiligheid en Justitie ervoor heeft gewaarschuwd dat een eventueel verdergaande krimp van het personeel en uitbreiding van het meerpersoonscelgebruik risico's met zich mee kunnen brengen ten aanzien van de veiligheid;

overwegende dat wegens het personeelstekort door de penitentiaire inrichting Haaglanden is besloten om tot gedeeltelijke sluiting over te gaan om het werk binnen de gevangenissen op verantwoorde wijze uit te voeren;

van mening dat deze handelingen in strijd zijn met de wens van de Kamer om niet over te gaan tot het sluiten van gevangenissen aanvullend op het lopende masterplan;

verzoekt de regering, niet over te gaan tot al dan niet gedeeltelijke sluitingen van justitiële inrichtingen en alternatieve maatregelen te treffen om de werkdruk te verminderen en de veiligheid binnen gevangenissen te waarborgen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Kooiman. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 666 (24587).

U zei "PI Haaglanden". Dat vind ik een nare afkorting. Vindt u het goed dat we dat gewoon uitschrijven?

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Dat is goed, voorzitter.

De **voorzitter**:
Mooi zo, dan gaan we dat doen.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Ik heb nog 20 seconden om mijn vraag te stellen aan de staatssecretaris. Ik heb begrepen dat bij de beveiliging, bij voorbeeld bij de PI Almelo, er vacatures zijn die niet kunnen worden opgevuld, omdat alles eerst onderling afgestemd moeten worden. De Dienst Vervoer en Ondersteuning moet deze invullen, maar die huurt de invulling weer extern in. Ik vind dat een beetje broekzak/vestzak. Waarom kunnen die beveiligers niet zelf ingehuurd worden door de PI Almelo, zodat zij een goede opleiding krijgen? Die krijgen ze nu namelijk niet.

De **voorzitter**:
Mevrouw Helder van de fractie van de PVV ziet van het woord af. Ik geef het woord aan mevrouw Van Toorenburg.

☐

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA):
Voorzitter. In aanvulling op wat mevrouw Kooiman aangeeft, namelijk de enorme werkdruk bij het gevangeniswezen, die toch nog steeds leidt tot een hoog ziekteverzuim, zou ik vandaag graag van de staatssecretaris willen weten of hij inmiddels al gesprekken heeft gevoerd met de Dienst Justitiële Inrichtingen om te bezien hoe de financiering kloppend gemaakt kan worden. De indruk bestaat nog steeds dat er aan de ene kant sprake is van een lijnenspel en een postenbezetting en dat we precies bekijken hoe een inrichting moet draaien maar dat daar aan de andere kant niet de benodigde middelen bij lijken te zijn geleverd. Als mensen structureel op hun tandvlees lopen, worden ze ziek. Dat is het begin van de ellende die mevrouw Kooiman terecht beschrijft. Daar zouden wij vandaag dus graag antwoord op krijgen.

Die werkdruk legt namelijk een extra kwetsbaar punt in het gevangeniswezen bloot. Het personeel is bezig met het systeem van promoveren/degraderen en moet dus juist een heel goede kijk hebben op de gedetineerden. We willen namelijk zien dat alleen goed gedrag beloond wordt en dat slecht gedrag afgestraft wordt Maar je ziet dat allerlei zaken er doorheen slippen, want het personeel redt het bijna niet. Ook op dat punt zouden wij dus graag van de staatssecretaris horen hoe hij ervoor zorgt dat die kwaliteit geborgd blijft en dat de penitentiaire scherpte die we ooit met elkaar bedacht hadden, blijft bestaan nu de werkdruk te hoog en het ziekteverzuim zorgwekkend hoog zijn.

De vergadering wordt van 16.02 uur tot 16.05 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Met allerlei soorten van genoegen heropen ik de vergadering. Ik geef de staatssecretaris het woord.

☐

Staatssecretaris **Dijkhoff**:
Voorzitter. Mevrouw Kooiman heeft op stuk nr. 666 een motie ingediend over PI Haaglanden en de sluiting waarvan geen sprake is. Zoals we in het AO hebben gewisseld, sluit ik geen gevangenis in die zin dat ik zeg: die gevangenis gaat dicht, dat is geen gevangenis meer. Ik heb wel gezegd dat je, als je overcapaciteit hebt, slim moet omgaan met het vullen van cellen. Je moet je afvragen waar je precies je cellen vult en je moet juist voor de werkveiligheid en de werkdruk leegstand concentreren op bepaalde plekken, namelijk daar waar krapte is. Dan heb je op een andere afdeling gewoon een fatsoenlijke bezetting, ook wat personeel betreft. Die gevangenis gaat dus niet dicht. Mensen behouden hun baan en dit sorteert ook niet voor op andere besluitvorming. Om die reden ontraad ik de motie.

De **voorzitter**:
Mevrouw Kooiman heeft behoefte aan een toelichting.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Ja, want jaren geleden werd het afbraakplan voor het gevangeniswezen ook al in werking gezet. Toen zagen we dat er geleidelijk gedeeltelijke sluitingen plaatsvonden, waardoor het personeel en de gevangenen werden geconcentreerd. Daardoor verschoof de werkdruk plaatselijk. Met de motie wordt geëist dat er goed wordt gekeken naar het niet gedeeltelijk sluiten van die gevangenissen, zodat het personeel gelijkmatig kan worden ingezet.

De **voorzitter**:
U herhaalt nu wat er in het algemeen overleg is besproken.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Ja, want de staatssecretaris leest de motie anders dan ik haar uitleg. Ik zeg niet dat er helemaal gesloten moet worden. Ik zeg dat er opgehouden moet worden met gedeeltelijke sluiting, zodat de werkdruk bij de gevangenissen een beetje gelijker kan worden verdeeld.

Staatssecretaris **Dijkhoff**:
Ik moet juist concentreren aan de hand van de vraag waar leegstand is en waar niet. We sluiten natuurlijk elke dag de cellen van de gevangenissen af. In die zin sluiten we dus wel, maar ik ga mensen geen lege cellen laten bewaken. Dat is niet handig en dat is ook niet goed voor de werkvloer. De werkvloer is er natuurlijk ook niet bij gebaat dat de ene gevangenis zou worden overvoerd met gedetineerden om die andere leeg te houden, maar daar is hier helemaal geen sprake van. Het is verstandig om het werk bij elkaar te houden waar je dat op een goede manier kunt doen met het personeel dat er is.

Mevrouw **Kooiman** (SP):
Nee, want de staatssecretaris kan er bijvoorbeeld ook voor kiezen om niet alle gedetineerden met z'n tweeën in één cel te zetten maar gewoon één gedetineerde in één cel, zodat de werkdruk voor het personeel daadwerkelijk wordt verminderd. Daar kan de staatssecretaris ook naar kijken. Ik leg in mijn motie niet vast hoe hij dat precies doet, maar wel dat hij hier goed naar kijkt om zodoende die werkdruk te verminderen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**:
Ik blijf erbij dat we hier op alle manieren naar hebben gekeken. Ik blijf de motie dus ontraden, want ik zie echt niet dat wij nu definitieve besluiten nemen. We handelen juist verstandig door het werk te brengen naar waar ook personele ruimte is en door op plekken met personele krapte niet bovendien geforceerd cellengebruik toe te passen.

Mevrouw Kooiman heeft een vraag gesteld over de PI Almelo. Daar huren we inderdaad ook flexibel mensen in, want ook kijkend naar de toekomst moet je verstandig zijn en moet je behoedzaam zijn met het aantrekken van nieuw personeel. Voor de functiegroep inrichtingsbeveiligers zal op korte termijn wel een wervingsprocedure worden gestart, maar er zal altijd in enige mate gebruik worden gemaakt van flexibel personeel om tijdelijke tekorten op te vangen en geen mensen in dienst te nemen voor wie er later eventueel geen werk is.

Ik doe in de brief op geen enkele manier af aan het feit dat er op bepaalde punten in de gevangenisorganisatie een onevenredig hoog ziekteverzuim is. De percentages komen uit de brief; dat onderstreept al dat ik dit niet ontken. Dit heeft deels te maken met het feit dat het gewoon ontzettend moeilijk en zwaar werk is, dat niet doorsnee is. Dat betekent natuurlijk niet dat je lijdzaam moet toezien, maar dit is wel een van de verklaringen. In veel functies binnen het gevangeniswezen heeft het personeel gewoon een zware job die zwaar belast wordt. We zien ook verschillen tussen p.i.'s. Ook de gevolgen van reorganisaties laten zich in de ene gevangenis harder voelen dan in de andere. Ook dat is dus een oorzaak. Die factoren zijn ook terug te vinden in de brief. Het licht goede nieuws is dat de toename van het verzuim is afgevlakt en tot stilstand gekomen. Wij hebben nu dus de taak om, nu de reorganisatie stabiliseert, ervoor te zorgen dat het verzuim weer kan afnemen, juist in de gevangenissen waar het verzuim onevenredig hoog is.

De heer **Brouwer** (PvdA):
U zegt dat er in Almelo geen nieuwe mensen worden aangenomen, gelet op de toekomst die eraan zit te komen. Volgens mij hadden wij echter juist afgesproken dat we volstrekt nog niet weten hoe die toekomst eruit zal zien en dat die nieuwe situatie een open situatie is. Ik zou zeggen: als er in een normale situatie vacatures zijn, worden gewoon nieuwe mensen aangenomen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**:
In een normale, gewone situatie vang je tijdelijke behoeftes soms ook al op met externe inhuur. Dat is niet iets nieuws. Ik heb echter ook aangegeven dat op korte termijn de wervingsprocedure voor de functiegroep inrichtingsbeveiligers weer gestart zal worden voor het personeel dat we structureel nodig hebben.

De **voorzitter**:
Dank u zeer.

De heer **Brouwer** (PvdA):
De staatssecretaris zegt dat het eigenlijk tijdelijk ...

De **voorzitter**:
Nee, we gaan geen nieuw debat beginnen. Er komt straks vast wel weer een algemeen overleg of iets dergelijks. Ik dank de staatssecretaris voor de gegeven antwoorden.

Staatssecretaris **Dijkhoff**:
Ik heb nog één antwoord. Mevrouw Van Toorenburg vroeg of ik al gesproken had over het lijnenspel en het postennetwerk. Ik heb dat gesprek nog niet gehad. Het staat in mijn agenda gepland op 8 november. Daarna zal ik de Kamer erover informeren hoe dat is verlopen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Ik kijk iets langer rond. Ik dank de staatssecretaris voor de gegeven antwoorden. Ik stel voor om volgende week dinsdag over de motie te stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.